

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

iln decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

XL. Vtrum forma consueta Baptismi: Ego te baptizo, &c. sit sufficiens,
determinatè necessaria, & conueniens?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

circa mutationem, & variabilitatem materiæ requisitæ ad vnumquodque sacramentum. Quia ex iis, quæ hic præmissa sunt, constat ad baptismum requiri ex institutione Christi aquam simpliciter talem iuxta communem sensum eius vocis, & iuxta usum itidem communem rei significatæ pro opere ablu-tionis, adeoque requiri, & sufficere aquam natura-lem, seu elementarem, fluminum, fontium, & maris, nec non collectam ex pluuiâ; non vero sufficere aquas artificiales, eductam per sublimationem ex rosis, vel aliis quibuscunque corporibus, aut etiam aquam naturalem congelatam, dum manet conge-lata, ac proinde inidonea ad abluendum. Constat similiter ex dictis in quæst. illa 5. materiam ex se idoneam ad aliquod sacramentum non reddi ine-ptam ex qualibet admixtione alterius materiæ, sed solum quando præualet materia, quæ admiscetur, vel non præualet quæ secundum se est idonea ad sa-cramentum. Vnde quia aqua ordinariæ fluminum, fontium, maris, & pluviali parum inest de materia terrestri, aut alia extranea materia, atque præualet manifestè ratio aquæ, procul dubio omnis eiusmodi aqua est sufficiens ad validum baptismum. Similiter est sufficiens aqua, cui admiscetur parum olei, aut vini, aut aliorum huiusmodi; nec non ea, quæ licet patiatur aliquam alterationem, vt accidit in aquis sulphureorum balnearum, & in lixiuio, retinet nihilominus substantiam aquæ, & est absolute idonea ad abluendum. Quod si mixtio vel alteratio sit vsque adeo magna, vt præualeat absolute materia extranea, aut corrumpatur substantia aquæ propriè dictæ, non poterit inde validè confici baptismus. Consequenter valor baptismi erit dubius, si adhibeatur materia, circa quam de alterutro eorum prudenter dubitabitur; idque plus, aut minus iuxta qualitatem postero-ris huius dubij. Qua propter non licet perficere ba-ptismum cum tali materia, & siquidem perficiatur, est iterandum sub conditione. Atque per hæc patet ad obiecta. Quod ibi dicitur de aqua, quæ fluxit ex latere Christi, communiter reputatur falsum, & me-ritò. Quia miraculosè fluxit aqua pura, & propriè talis, ad ostendendam, aduersus Manichæos verita-tem corporis Christi, verè compositi ex quatuor elementis. Deinde vt fuisset humor phlegmaticus, potuisset nihilominus sufficere ad præfigurationem baptismi, constantis determinatè ex vera aqua natu-rali. Quia inter figuram, & figuratum, non requiritur omnimoda conuenientia.

QVÆSTIO XL.

Vtrum forma consueta baptismi: Ego te baptizo, &c. sit sufficiens, determinatè necessaria, & conueniens?

Videtur non esse. 1. Quia non est sufficiens ea forma verborum, quæ non exprimit cetera omnia requisita ad valorem sacramenti, forma autem ordinaria baptismi, non exprimit intentionem baptizantis, nec consensum, & dispositionem baptizati, nec determinationem indiuidualem personæ baptizandæ sine quibus tamen sacramentum euadit nul-lum. Ergo prædicta forma est insufficiens.

2. Christus est, à quo potius baptizatur, quicumque verè baptizatur, quam à ministro Christi, iuxta illud Ioan. 1. 33. *Super quem videris Spiritum descendentem, & manentem, hic est qui baptizat.* Ergo nō verè dicitur, & legitime à ministro: *Ego te baptizo.* Forma autē, quæ non verificatur, nec est legitima, non est sufficiens.

3. Valer baptismus datus in nomine Christi tan-tum, vt apparet ex act. 23. 10. 11. & 19. vbi dicuntur baptizati ab Apostolis, & viri & feminae in nomine Christi. Nicolaus etiam Papa cap. *quodam Iudeo* de consecrat. distinct. 4. declarat baptismum datum in nomine Trinitatis, vel in nomine Christi, fuisse vali-dum. Idem docet Ambrosius, quem in hac re secutus est Nicolaus, redditque rationem lib. de Spiritu san-cto cap. 3. Quia videlicet in nomine Christi tota Tri-nitas, aliquo modo continetur. *Qui benedicitur*, ait, *in Christo in Patre, & Spiritu sancto benedicitur. Quia vnum est nomen, vna potestas.* Et iterum infra: *Qui Christum nominat, & dicit filium, qui vnctus est, & Pa-trem à quo vnctus est, & Spiritum sanctum, quo vnctus est.* Similiter Bed. in cap. 10. act. circa illa verba: *Iussit illis baptizari in nomine Domini Iesu* approbat ex doctrina Ambrosij eandem formam, dummodo expresso nomine Iesu Christi retineatur interius vera fides trium personarum. Eidem sententiæ subscri-bunt Bernardus epist. 340. Hugo de S. Victore lib. 2. de sacram. part. 6. cap. 2. Mag. in 4. dist. 3. Adrian. quæst. 2. de baptis. Caietanus in hac quæst. 66. art. 5. cum Gloss. in dict. cap. *quodam Iudeo*, & cap. *multi sunt de consecrat.* dist. 4. & cap. *si quis puerum* extra de bapt. Ergo non est præcisè necessarium dicere in nomine *Patris, & Filij, & Spiritus sancti.*

4. Christus Dominus simul eodemque modo ius-sit Apostolis, vt docerent, & baptizarent. Non autem necesse fuit, vt docerent, præmonito, *Ego te doceo.* Ergo nec necesse fuit, & consequenter nec modo necesse est baptizare dicendo, *Ego te baptizo.* Immo inceptit planè, qui verbis ita exprimit, quod opere ipso exhibet palam, ac sensibiliter. Ergo hæc forma non est conueniens.

5. Nomina personarum diuinarum sunt plura, vt apparet ex quæst. 39. de Deo art. 5. & ad 3. Ergo non conuenienter dicitur in nomine, sed deberet dici in nominibus.

6. Stultum est dirigere sermonem ad surdum, aut non intelligentem, iuxta illud Eccles. 3. 2. 6. *Vbi non est auditus, non effundas sermonem.* Ergo, dum baptizatur surdus, aut puer, non dicitur conuenienter; *Ego te ba-ptizo.*

Art. 1. Respondetur: Materia, & forma sacramento-rum habent determinationem ex institutione Christi; Christus autem instituit formam consuetam Ecclesiæ, dicens Matth. ult. *Docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Forma igitur sufficiens, & necessaria huius sacramenti, ac proinde, & omnino conueniens, est hæc: *Ego te baptizo in no-mine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Sufficit autem eo ipso, quod ad valorem sacramenti attinet, qualibet alia forma verborum perfectè æquiualens formæ prædictæ, vt liquet ex dictis supra in communi quæst. 5.

Art. 2. Sufficientiam huiusmodi æquiualentia tra-dit determinatè de forma, qua vtitur Ecclesia Græ-ca, Concilium Florentinum in decreto Eugenij. 5. *materia huius sacramenti, vbi sic definit. Forma est, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: Non tamen negamus quin, & per illa verba baptizetur N. seruus Christi in nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti: vel baptizatur manibus meis N. in no-mine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, verum baptisma perficiatur.* Eadem autem est ratio de qualibet alia for-ma similiter æquiualente, vt si dicatur (quod nonnulli putant, sed est incertum sufficere) in nomine genitoris, geniti, & spirati seu generatis, geniti, spirantis, & spirati, vel loco verbi baptizo substituiatur, lauo, intingo, &c. Certè ratio quam suæ definitioni adiungit Conci-lium, æquè viger pro quauis eiusmodi æquiualentia, subiungit enim immediatè. *Quoniam cum principalis causa, ex qua baptismus virtutē habet, sit sancta Trinitas, instrumen-*

instrumentalis autem sit minister, qui tradit exterius sacramentum; si exprimitur actus, qui per ipsum ministrum exercetur cum sanctæ Trinitatis inuocatione perficitur sacramentum.

Art. 3. Ex quibus præterea apparet ratio conuenientiae huius formæ, quatenus per posteriorem eius partem exprimitur causa principalis Baptismi, & effectus baptismalis, quæ est Deus. Exprimitur verò modo conuenientissimo respectu hominis initiandi in fide, & inducendi in gremium Ecclesiæ, dum manifestatur unitas Dei, & diuinæ authoritatis, potentiae, ac virtutis, per particulam *in nomine*, simulque Trinitas personarum cum proprietatibus ipsarum, per particulas *Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Quod videlicet est mysterium nostræ fidei, præcipuum, & maxime arduum, atque ceterorum fundamentum mysteriorum omnium, sicut Baptismus est fundamentum ceterorum sacramentorum. Similiter exprimitur causa instrumentalis, qui est minister, per priorem partem. Ego te baptizo, seu baptizo te, vel iuxta Græcos baptizetur, N. seu baptizatur manibus meis. N. Exprimitur verò tanquam purus minister, dum exprimitur tanquam operans in nomine alterius, eiusque Dei, supermi sui, & omnium Domini. Patet igitur prædictam formam esse conuenientissimam, & non solum sufficientem vtcunque, ac necessariam.

Ad 1. Sufficenter subintelligitur intentio ministri, & consensus, dispositio, ac indiuiduatio baptizati, dum vterque ostenditur sponte confensus, & suscipiens Baptismum, atque natura ipsius rei, quæ peragitur, ac exprimitur peragi, exigit de se eos actus internos. Materia etiam satis significatur, dum significatur actus baptizandi, seu lauandi. Omnia igitur manifestantur quantum sat est.

Ad 2. Ex notatione nuper præmissa, patet clarè ministrum facere expressionem sui, tanquam causæ purè ministerialis, atque causalitatem principalem attribui Deo. Quod, quoad vtramque partem, est valde conueniens. Non autem tribuitur seorsim Christo Domino causalitas principalis. Quia Christus non baptizat sine Patre, & Spiritu sancto, totaque eius authoritas, & virtus ad institutionem sacramentorum, & ad imperiendos eorum effectus est indiuisa à virtute, & authoritate Patris, & Spiritus sancti. In forma Græcorum non exprimitur minister, sed subintelligitur in actu exercito, dum dicitur baptizetur, vel baptizatur manibus meis talis seruus Christi. Quod creditur inductum ad præcauendum magis schisma reprehensum ab Apostolo 1. Corinth. 1. 12. *Ego sum Pauli, ego verò Apollos*. Sed neque in forma Latina particula *ego*, est de substantia sacramenti, quia subintelligitur in verbo baptizo, solumque ponitur ad exprimendam magis intentionem ministri, atque sententiam animi explicationem.

Art. 1. Ad 3. D. Thomas in hac q. 66. art. 6. & alij plures Theologi permoti illis auctoritatibus ex Act. Apost. credunt, Apostolos in primitiua Ecclesia ex speciali reuelatione, ac dispensatione Dei baptizasse in nomine Christi tantum. Verum id ex illis locis non videtur efficaciter colligi. Quia ibi non dicitur Apostolus baptizasse in nomine Christi tantum, seu tantum in nomine Domini Iesu. Quare dici potest narrari de Apostolis, quod baptizauerint in nomine Christi, vel quia baptizabant baptismi instituto à Christo Domino, & qui vigeret eius ex meritis, & per quem baptizati aggregabantur Christo specialiter, tanquam capiti, & auctori religionis, quam profitebantur, vel potius, quia in forma expressiua seorsim trium personarum addebatur. Patris, & Filij Iesu Christi, ut hoc nomen, quod tunc plerisque, & Iudæis & Gentilibus probrosum videbatur, redderetur illustrius, & efficacius commendaretur fidelibus. Sua-

detur deinde positiuè Apostolos vltos fuisse in Baptismo expressione trium personarum. Quia act. 19. dicitur Paulum inuenisse quosdam, qui dicebant se esse baptizatos, eosque interrogasse: *Si Spiritum sanctum accepistis credentes*: illisque respondentibus: *sed neque si Spiritus sanctus est audimus*; iterum interrogasse Paulum: *In quo ergo baptizati estis?* quæ interrogatio apertè supponit non potuisse illos ritè baptizari, quin audiret nomen Spiritus Sancti, vti omnino potuissent, si potuissent Baptismus dari in nomine Christi tantum, non etiam expressis simul Patre, & Spiritu sancto. Vnde Apost. iussit eos homines iterum baptizari, iuxta videlicet ut in Baptismo audirent nomen Spiritus sancti, simul cum Patre, & Filio. Quo quidem pacto retinetur, magis propriè ut sonat, sententia Apostoli ad Ephesios 4. 5. *una fides, unum baptisma*, quam dicendo Apostolos adhibuisse ex dispensatione, aliam formam quam iam adhibeat Ecclesia, adeoque duos esse baptismos substantialiter inter se diuersos, alium pro tempore Apostolorum, alium pro tempore præsentis.

Art. 2. Verum ut propter auctoritatem D. Thomæ, aliquorumque Theologorum probabile sit, vti reipso, Apostolos ex speciali dispensatione baptizasse in nomine Christi tantum, probabile tamen nequaquam est eam dispensationem, seu qualemcumque dispensationem diuinam postea perseuerasse, aut Baptismum validum iam esse posse, absque expressione trium personarum diuinarum. Quod præter testimonium & institutionem Christi superius productam ex Matth. vlt. probatur concludenter definitione Zachariæ Papæ & finientis can. in synodo de consecrat. dist. 4. *Si Lotus in fonte baptismatis fuerit, sine inuocatione Trinitatis, perfectus Christianus non est, nisi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, fuerit baptizatus*. Similiter Pelagius Papa can. *Si reuera*, & can. *Multi sunt* eadem dist. definit de plano Baptismum datum in nomine Christi, vel in nomine Domini tantum, esse nullum. Quibus sanè tam clavis Pontificum definitionibus, simul cum textu Euangelico supra memorato, perperam insidiantur per voluntarias interpretationes Adrianus, & Caietanus, vti demonstrat inter alios Valentia in præsentis.

Art. 3. Ad auctoritatem Nicolai adductam in obiectione communiter responderetur Nicolaum in eo loco directè determinasse auctoritate Pontificia Baptismum, quamuis datum à Iudæo retinente professionem Iudaicam, fuisse validum, de quo videlicet solo consultus à Bulgariis fuerat; deinde verò superaddidisse, ut priuatum Doctorem, ex auctoritate Ambrosij, qua vtitur, valere Baptismum datum in nomine Christi tantum. Vnde ea auctoritas non tanti habenda eatendus est. Huius generis autem sunt plura exemplis nota, & Conciliorum, & Pontificum definitionum id tantum, de quo præcipuè, ac directè quærebatur, non verò alia de quibus obiter incidit sermo. Ambrosium interpretatur benignè D. Thom. quasi solum intenderit reddere rationem, ob quam Apostoli congruenter vti potuerint solo Christi nomine, idemque dici fortè posset ad reliqua testimonia obiectionis. Sed vtrumque intelligantur illi Sancti PP. atque Theologi illis annumerati, retinenda firmiter est, tanquam omnino certa, propter auctoritates Euangelij, Florentini, & Pontificum pro nobis adductas, necessitas expressionis formalis, & non tantum æquiualentis, aut virtualis trium personarum.

Ad 4. Qui docet, illis ipsis verbis, quibus docet; manifestat satis, se docere, & quid doceat; non autem similiter manifestat, quid principaliter faciat, qui facit aliquid, quod propter multa indifferenter fieri potest. Huiusmodi autem est ablutio hominis in

Gg 4 aqua.

aqua. Potest enim mergi in aquam; propter diuersos fines. Conuenienter igitur adduntur actioni verba: *Ego te baptizo*, quibus ostenditur finem, & effectum determinatum eius actionis, esse ablutionem, & mundationem hominis. Quod manifestare oportet, & non manifestaretur seclusis verbis.

Ad 5. Admittit Caietanus ad dictum art. 5. aliquem nonnulli valere Baptismum datum *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Sed melius, ac tutius negatur cum D. Thoma ibidem ad 6. cumque aliis communiter: tum quia in Euangelio determinate dicitur *in nomine*: tum quia licet nomina personalia sint plura, illis tamen non significatur autoritas, & virtus Diuina, quæ operatur in sacramento, ut constat ex q. 40. de Deo. Vna namque est autoritas, & virtus, totaque perfectio trium personarum, atque ad eam significandam ponitur in forma *in nomine*.

Ad 6. Forma Baptismi non dicitur Concionatorie, aut doctrinaliter tantum, aut pure deprecatiuè, sed est sermo operatorius, & inductiuus effectus, quem significat per veram causalitatem, ut dictum est supra, in communi. Quapropter rectè diriguntur, etiam ad furdum, & non intelligentem, quia nihilominus est inducendus in illis effectus significatus, & non potest induci, nisi significetur per verba.

QVÆSTIO XLI.

Virum detur triplex Baptismus, fluminis, fluminis, & sanguinis?

Videtur non dari. 1. Quia ad Ephes. 4. 5. dicitur *Vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma, vnus Deus*. Non igitur triplex baptisma, sicut non triplex fides, sed vna tantum, & vnus Deus.

2. Damascenus lib. 4. fid. Orthod. cap. 10. ponit multo plura baptismata, quam tria, idque ex testimoniis scripturæ. Ergo non rectè ponitur solus numerus ternarius Baptismorum.

3. Baptismus est verum sacramentum, ut dictum est supra. Nullum autem est sacramentum sanguinis, aut solius fluminis, seu dilectionis solius. Ergo nec Baptismus datur vllus, aut sanguinis, aut fluminis.

4. De conceptu Baptismi est vis deletiua peccatorum, ut dictum est in eius definitione; Martyrium autem eam vim non habet. Quia si quis subeat martyrium absque actu charitatis, & dilectione Dei super omnia, non propterea consequitur remissionem peccatorum, ut patet ex illo ad Corinth. 1. 13. *Si tradero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero nihil mihi prodest*. Vnde D. Thomas in hac quæst. 66. art. 12. ad 2. *Effusio sanguinis, ait, non habet rationem baptismi, si sit sine charitate*; idemque colligitur ex eodem 1. 1. quæst. 14. art. 4. ad 3. & 2. 2. q. 124. art. 2. ad 2. Videri præterea possunt apud Vasquez plura in eandem rem testimonia sanctorum PP. præsertim Augustini, plurisque graues Theologi. Si autem quis subeat martyrium cum prauo actu charitatis, & dilectionis Dei super omnia, ex vi huius actus consequitur remissionem omnium peccatorum ante consummationem martyrij. Ergo martyrium pro nullo euentu operatur remissionem, ac deletionem peccatorum. Ergo non rectè dicitur baptismus sanguinis.

5. Si Martyrium esset baptismus, esset vtique baptismus nobilior, quam sit baptismus aquæ. Quia maioris longè perfectionis est pati martyrium, quam tingi aqua. Ergo Baptismus absolute prolatus, supponeret pro martyrio, tanquam pro famosiori. Non autem ita supponit, ut patet ex communi modo loquendi,

ac intelligendi. Ergo martyrium nullatenus est dicens Baptismus.

Art. 1. Respondetur: Virtus vniuersaliter deletiua peccatorum præeminet reliquis prædicatis sacramenti Baptismi, & ab eadem virtute principaliter denominatur talis, vt liquet ex quæst. 37. Propterea idem nomen communicatum est aliis, etiam, quibus communis est virtus deletiua omnium præcedentium peccatorum. Hæc autem virtus est communis actui charitatis, qui dicitur flamen, propter suum ardorem, & impetum ad superiora, atque ad ipsum Deum, supremum omnium; necnon martyrio, quod sanguinis appellatur, quia plerumque euenit cum sanguinis effusione; Nihilque præterea superest, cui insit eadem virtus. Vnde iis duobus tantum est commune nomen Baptismi cum Sacramento deletiua peccatorum.

Art. 2. Actum charitatis, & dilectionis Dei super omnia esse deletiuum omnium, & quorumlibet peccatorum præcedentium ante ipsum, constat ex multis scripturæ locis, Prouerb. 10. 12. *Vniuersa delicta operit charitas* & 13. 17. *Ego diligentes me diligo*. Ioan. 14. 24. *Qui diligit me diligitur à Patre meo, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus*. Lucæ 7. 47. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*. 1. Pet. 4. 8. *Charitas operit multitudinem peccatorum*. Idem aperte colligitur ex Concilio Tridentino definiente sess. 14. cap. 4. de sacrament. pœnitent. contritionem charitate perfectam hominem Deo reconciliare, priusquam sacramentum acti suscipiat, idemque apparet ex Ezech. 18. Isaia 55. 7. & alibi sæpè. Contritio enim verò charitate perfecta non differt à simplici dilectione Dei super omnia, penes speciem, & perfectionem, atque vim coniungendi amabiliter cum Deo, sed solum quasi accidentaliter, ex parte obiecti materialis. Quia motuum formale adequatum vtriusque est prorsus idem ut dicitur infra agendo de pœnitentia, tum virtute, tum sacramento, maxime quæst. 89. An verò dilectio Dei inducat remissionem peccatorum formaliter, & immediate, vel dispositiuè tantum, ac mediata, de quo dictum est quæst. 12. de iustif. parum refert pro re præsentī.

Art. 3. Idem effectus remissionis omnium præcedentium peccatorum tribuitur martyrio Matth. 10. 32. & Lucæ 12. 8. *Omnis ergo, qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo*. Marc. 8. 35. *Qui perdidit animam suam propter me, & Euangelium, saluam faciet eam*. Lucæ 4. 24. *Quicumque perdidit animam suam propter me, viuificabit eam*. Vim istam viuificandi, & saluandi animam, & quod perinde est obtinendi confessionem Christi coram Patre, conuenite martyrio ex opere operato respectu infantum omnes iam Catholici Doctores vniuersim consentiunt, Sanctis Patribus vsque adeo propensis eodem, ut opposita nonnullorum olim sententia sit vt minimum temeraria. Et videtur reddi innegabile exemplo Innocentium, quos occidit Herodes, & Ecclesia omnes indiscriminatim colit, ut Sanctos; tamen gratiam, & gloriam consequi non potuerint per vllum suum actum, cuius nimirum eliciendi erant prorsus incapaces, propter defectum vsus rationis.

Art. 4. Idem autem dicendum est cum Suarez, disputat. 29. section. 2. & 3. & pluribus aliis apud ipsum, aduersus Vasquez disput. 153. cap. 3. & plures alios apud ipsum, respectu etiam adultorum, licet disperfo modo, seruata proportionem. Diuersitas modi, & ratio proportionis consistit in hoc, quod adultus compos rationis, non potest in vllō euentu, per vllum medium, iustificari independentem à dispositione propria sibi libera, & supernaturali, ut dictum est quæstion. 10. de iustif. & dicitur iterum infra quæstion. 46.